GAZETA Wielkiego Xięstwa POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spolki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 42. W Środę dnia 19. Lutego. 1840.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, d. 15. Lutego.

N Król raczył Posłowi Swemu w Londynie, Rzeczywistemu Tajnemu Radzcy Baronowi Bülowowi, nadać order Orła czerwonego pierwszéj klassy z liściem dębowém.

JO. Xiążę Czartoryjski odjechał do Szląska.

Wiadomości zagraniczne.

Polska.

Z Warszawy, dnia 12. Lutego.

Z polecenia Heroldyi, w dalszym ciągu uwiadomienia z dnia 30. Grudnia 1839 (11. Stycznia) 1840 roku, podaje się do powszechnéj wiadomości, iż na mocy decyzyi Rady Stanu Królestwa Polskiego, w dniu 20. Stycznia (1. Lutego) r. b. zapadłéj, uznanymi zostali za Szlachtę dziedziczną, która nabyła tego stanu przed ogłoszeniem Prawa o Szlachectwie: Andrychiewicz Walenty, h. Róża Czerwona; Andrychiewicz Fryderyka, z Pawłowskich, wraz z dziećmi: Władysławem Jakóbem, 2 im., Kazimierzem Ferdynandem, 2 i., i Ludwikiem po niegdy Wincentym Andrychiewiczu, pozostałemi tegoż h; Badowski Adam, h. Sas; Bajer Henryk, h. Leliwa; Bardzki Michał: Bardzki Mateusz, z Wrześni, herbu Orla; Bardzki Ignacy, z Wrześni, t. h.; Bartoszewiczowa Hippolita, z Czajewskich, h. Świnka; Bieliński August, h. Junosza; Bogdański Józef, h. Suche-komnaty; Bogucki Małachiasz, h. Krzywda; Chludziński Franciszek Xawery, h. Cholewa; Cieński Józef Leopold, 2 i., h Pomian; Cieński Antoni, t. h.; Czajewski Felix, h. Świnka; Czajewski Tomasz t. h.; Czajewska Grasylda, t. h.; Czajewska Joanna, teg. h.; Czerwonka Jan, h. Lubicz; Czerwonka Marcin, t h; Czerwonka Józef, t. h.; Dziewanowski Ferdynand Alexander, 2 im., h. Jastrzębiec; Grudziński Paweł; Hauschild Antoni Ignacy, 2 im., h. Pogoń; Hauschild Jan Krzysztof, t. h.; Hauschild Franciszek Antoni, t. h.; Jalowiecki Adam, herbu Lodzia; Jalowiecki Franciszek, teg. h.; Kleniewski Józef, h. Zagłoba; Korzybski Wacław, h. Habdank; Korzybski Alexander, t. h.; Korzybski Andrzéj, t. h.; Koskowska Karolina, z Kozickich, h. Lubicz; Kossakowski Jan Antoni, 2 im., h. Ślepowron; Kramkowski Wacław Seweryn, 2 i., h. Cholewa; Kunicka Apolonia, z Dłużniewskich, wraz z dziećmi: Julianem, Konstantym, Florentyną, Pauliną i Adryanną, Kunickiemi, po niegdy Franciszku

Kunickim pozostałémi, h. Bończa; Majkowski Wojciech, h Korab'; Markowski Piotr, h. Bończa; Mierkowski Walenty, h. Ślepowron; Miłobędzki Tomasz Euzebiusz, 2 i.; Mirecki Jan, h. Szeliga; Modliński Józef, h. Tępa-Podkowa; Modliński Nepomucen, t. h.; Modzelewski Franciszek, h. Syrokomla; Modzelewski Stanisław, t. h.; Modzelewski Andrzéj, t. h.; Modzelewski Kazimierz, t. h.; Modzelewski Józef, t. h.; Modzelewski Antoni, t. h.; Modzelewski Łukasz t. h.; Modzelewski Mateusz, t. h.; Modzelewski Jan, t. h.; Okolski Michał, h Rawicz; Okolski Stanisław, t. h.; Pniewski Jan Felix, 2 imion, h. Jastrzębiec; Pniewski Stefan Antoni, 2 i., t. h.; Pniewski Stanisław Ludwik, 2 i., t. h.; Podbielski Piotr, h. Trzaska; Podbielski Napoleon, t. h.; Podbielski Andrzéj Marcin Stanisław, 3 i., t. h.; Podbielski Antoni Jan Franciszek, 3 im., t. h.; Popowski Karól, herbu Pobóg; Psarski Felix Xawery, 2 i., z Psar, h. Jastrzębiec; Puszet Jan, h. Puget; Radziwiłłowiczowa Hiacynta, z Czajewskich, h. Świnka; Rajski Daniel Kasper Ignacy, 3 i., h. Kietlicz; Rojkowa z Suchorskich Antonina, oraz synowie jéj: Rudolf, Ildefons, Antoni i Juliusz Rojkowie, h. Rawicz; Rolbiecki Franciszek Józef, 2 i., herbu Sas; Rzewuski Michał, h. Krzywda; Sikorski Kazimierz, h. Cietrzew; Stypułkowski Wiktor, h. Lubicz; Stypułkowski Józef, t. herbu; Stypułkowski Maciéj, t. herbu; Stypułkowski Andrzéj, t. h.; Stypułkowski Tomasz, t. h.; Szajewski Ignacy Michał Hieronim, 3 imion; Szamowski Napoleon, h. Pruss; Szeligowski Tomasz, h. Szeliga; Terlecki Kajetan, h. Przestrzał; Wałkiewicz Maciéj Józef, 2 im., h. Wałkiewicz; Wierzbicki Kasper, h. Jastrzebiec; Wojciechowski Adam, h Jelita; Wścieklica Onufry, h. Strzemię. — W Warszawie, dnia 25. Stycznia (6. Lutego) 1840 r.

Człon. Herol. Dyr. Kan. W. Matuszewski.
Kontroller Heroldyi, Roman Dorath.

F r a n c y a.

Z Paryża, dnia 9. Lutego.

Projekt do prawa dotyczący dotacyi dla Xięcia Nemourskiego tak zaciętéj doznaje oppozycyi w wszystkich dziennikach, iż się istotnie obawiać zaczynają, że zupełnie przepadnie. P. Cormenin jak dawniéj przy podobnych sposobnościach tak i teraz pod tytułem Timon wydał broszurę o tym przedmiocie. Porównywa w niéj dotacyję żądaną z innémi pensyjami i między innémi dowodzi, że Xięciu Nemours tyle dać chcą, ile wszyscy marszałkowie i admirałowie państwa z skarbu publicznego pobierają. Zastósował to porównanie do wszystkich urzędów i daje tym sposobem każdemu z pojedyńcza powód do zawisnéj rachuby. Takowe podstępy zdołają może wszelkie względy na godność i świetność korony na bok usunąc. Spodziewamy się jednak, że Ministeryjym sprawę tę zrobi pytaniem gabinetowém i taką drogą większość sobie wyjedna.

Marszałek Valée donosi ministrowi wojny pod dniem 1. Lutego, że w nocy z dn. 28 na 29. Stycznia Arabowie znowu pod Blidą się ukazali i z wojskiem naszém się ścierali. Zdaje się, że utarczka ta była zaciętszą od dawniejszych, bo Marszałek wyznaje, że 65 mieliśmy ranionych.

Onegdaj w kościele św. Rocha P. Alexander Dumas ślub wziął z Panną Ferrier. Świadkami oblubieńca byli PP. Villemain, minister oświecenia i Chateaubriand, którego wszelako z powodu słabości P. Charles Nodier zastępował.

Policya Paryzka odkryła w ostatnich dniach bandę fałszerzy wexli, która się tą fabrykacyą zajmowała na wielką skalę i szczególniéj w departamentach północnych, wielką między handlującą klassą sprawiła trwogę. Z wszelką dokładnością naśladowane były podpisy najznakomitszych domów handlowych, a między temi PP. Forceville-Duvelte et Comp. bankiera w Amiens i Lecot w Paryżu. Za fabrykowane wexle kupowali towary, albo też wymieniali je na gotowiznę. Policya ujęła dotąd 9 osób, a w ich mieszkaniach znaleziono przeszło 200 litografowanych fałszywych wexli. Pojmani są to po większéj części młodzi ludzie, między temi dwóch uczniów medycyny, nauczyciel języków i kilka młodych dziewcząt, które niedawno odbyły podróż do Bruxelli końcem puszczenia tam w obieg fałszywych wexli. Wszyscy przyznali się do téj zbrodni.

Towarzystwo générale des naufrages, smutne otrzymało wiadomości z okolic morskich Rochefort. Od kilka dni panuje tam straszliwa burza. W ostatnią niedzielę przypłynęło do brzegów Angoulins przeszło 500 wielkich beczek araku, beczki z wódką, inne przedmioty i szczątki rozbitych okrętów. Koło Oleron widok jest przerażający. Brzeg jest zasłany trupami, ubiórami mężczyzn, kobiet, beczkami różnych płynów, skrzyniami pomarańczy i workami z mąką. Kapitan i jeden młody majtek rozbitego okrętu Paul-Emile, którzy sami tylko ocalić się potrafili, opowiadają, że siedm okrętów które z niemi wypłynęły z rzeki Bordeaux według wszelkiego podobieństwa są stracone. Blisko rzeki Marans 400 baranów zostało pochwyconych przez morze i ani jeden nie uszedł.

Sąd Kassacyjny odrzucił wczoraj odwołanie się niejakiego Jana Moustié, skazanego na karę śmierci za ojcobójstwo.

Galicya

Z Lwowa, dnia 11. Lutego.

Właścicielka dóbr Słemienia i t. d. w obwodzie wadowickim, hrabina Elżbieta Wielopolska, powodowana dobroczynnością dla cierpiącéj ludzkości, zapisała osobnym dokumentem kapitał 12,000 zr. mon. kon. z procentem po 5 od sta, dla Braci Miłosierdzia w Zebrzydowicach, w obwodzie wadowickim, a to na urządzenie i utrzymanie czterech nowych miejsc dla chorych, w szpitalu tychże Braci Miłosierdzia. Rząd krajowy oświadczając jéj za czyn tak piękny swoję podziękę, podaje zarazem doniesienie o tem do powszechnéj wiadomości. Od c. k. Rządu krajowego. Lwów d. 20. Stycznia 1840.

Egipt.

Morning Chronicle donosi z Alexandryi z dnia 16. Stycznia zgodnie z podanémi już o uzbrajaniach tamecznych wiadomościami, co następuje: »Mehmed Ali zawiadomiony, że środków przymusowych przeciw niemu użyć chcą, jeżeli roszczeń swoich po części nie zaniecha, i że flotta angielska i armia austryjacka przeciw niemu działać mają, armię w Egipcie na 125,000 ludzi zwiększyć postanowił. Obóz na 40,000 wojska ma być w Delta urządzony, aby wybrzeży bronić; odwody w Kahirze pozostać mają. Fortyfikacyje w Abukir, oraz szańce na zachód od portu Alexandryjskiego pod tak nazwaną Arabską wieżą do zupełnie obronnego stanu przyprowadzone być mają. Wicekról w dywanie swym oświadczył, iż zawsze pragnął pokoju i wielkiego dowiódł umiarkowania, kiedy po zwycięstwie pod Nizibem daléj się nie posunął; teraz gdy układy pomyślny miał uwieńczyć skutek, Anglia przeciw niemu występuje, grożąc mu powszechném zniszczeniem; gdyby się do spraw jego nie mieszano, samby był spory swoje z Portą załatwił; jakoż gotów on nawet teraz flottę wydać, skoro Anglia interwencyję swę cofnie, bo li tylko cofnięcie to błogie wydać może skutki. Wie wprawdzie, że jeżeli cała Europa na niego się porwie, on uledz musi, ale przynajmniéj z chlubą ulegnie, broniąc się do upadłego. Zresztą blokady się nie obawia, a zatamowanie handlu większe dla Anglii zrządzi szkody, niż dla Egiptu. — Czy Francyja wsparcie swoje mu przyrzekła, niewiadomo, słychać jednakże, że uzbrajania Wicekróla konsul francuski pochwala, zwracając uwagę jego, że 140,000 wojska w Syryi, 60000 w dolnym Egipcie, i dobrze uzbrojoną flottę z 60 żagli, którą dowodzi, Anglia sama jednym zamachem nie tak łatwo pokona.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — Tygodnika literackiego wyszedł Nr. 7., zawiera: Du credit et de la circulation par Auguste Cieszkowski, przez Libelta (dalszy ciąg). — Wieści o wiośnie, fantazya przez E. Wasilewskiego. — Maciéj Strykowski, przez W. A. Maciejowskiego (ciąg dalszy). — Bądźcie prostodusznymi jako gołębice a chytrymi jako węże, powieść Gustawa Ehrenberga (dokończenie). — Korespondencya; list pana L. Raszewskiego do redaktora. — Doniesienia literackie.

O stanie kościołów i szkół w departamencie Bydgoskim. — Rzut oka na postępy, uczynione przez kościół ewangelicki w tutejszym departamencie, do czego się najwięcéj hojne dary i zapomóżki N. Króla w czasie ostatnich 25 lat przyczyniły, okazuje, że urządzono nowych ewangelickich probostw ośm, a tak liczba tychże podniosła się z 26 na 34. W tymże samym przeciągu czasu, pominąwszy różne wsparcia, jakich pojedyncze gminy filialne na budowanie swych domów modlitw doznały, wystawiono albo całkiem, albo po większéj części za wsparciem królewskiém 13 murowanych kościołów i jednę kaplicę, a jeden zniesiony klasztor, będący własnością rządu, gminie jednéj ewangelickiéj darowano. Włącznie z budującemi się jeszcze kościołami niezadługo gminy ewangelickie w liczbie 17, będą miały swe domy modlitwy, jawne składające świadectwo o łasce N. Króla. Prócz tego jeszcze w tymże samym przeciągu czasu 11 ewangelickich probostw, częścią na zwyczajnéj drodze, częścią przy wsparciu z strony N. Pana, wybudowano albo zakupiono. — W zeszłym roku ukończono wzorowy kościół w Żninie i poświęcono go. W Gnieźnie i Barcinie rozpoczęto budowę. Ukończono także budowę probostwa w Bydgoszczy, na którém dotąd całkiem zbywało. — Pod względem kościołów katolickich wyporządzono w 1839. r. 8 kościołów i 3 dzwonice, na co 3064 tal., włącznie 1186 tal. z kassy rządowéj wydano; na naprawy zaś 8 probostw wydano 3278 tal. włącznie 1069 tal. z kassy rządowéj. Ukończono budowy nowych kościołów katolickich w Polanowicach i Janowicach, a budowy kościołów w Kendzierzynie, Ostrowicach prymasowskich, Parchaniu, Ostrowie (pod Gniewkowem) i Rynarzewie, na które w o-

gólności 14,936 tal. (włącznie 9713 tal. z funduszów patronackich) przeznaczono, bliskie są ukończenia. Prócz tego rozpoczęto budowę nowego kościoła w Zonie. — I szkoły także w pomyślnym ciągle znajdu ą się wzroście. W upłynionym 1839. roku urządzono w departamencie tym 10 nowych szkół, t. j. 4 ewangelickie a 6 katolickich. Cztery szkoły miejskie rozprzestrzeniono przez dodanie wyższych klass i nowych nauczycieli, a tak już teraz przy 10 szkołach miejskich znajdują się klassy wyższe, przechodzące zakres nauk elementarnych i tworzące klassy szkół realnych. 31 wsi, nie ma ących dotąd szkółek, albo do dawniejszych, albo do nowo urządzonych wcielono. Wybudowano 13 nowych domów szkolnych, a 10 innych już rozpoczętych ukończono, na co kassa rządowa 1500 talar. zapomóżki łaskawie dostarczyła. Przez uporządkowanie stósunków włościańskich szkoły w roku 1839. większą niż w 1838. otrzymały zapomóżkę. — Z przeznaczonego przez N. Pana najłaskawiéj funduszu na szkoły na 10 lat, począwszy od 1833. roku, rocznie po 21,000, przekazano w tutejszym departamencie 2000 tal. na wsparcie gmin ubogich przy budowie domów szkolnych, 3100 talarów na lepsze uposażenia posad nauczycielskich a 500 tal. na wsparcie dla seminaryów posiłkowych i gotujących się do stanu nauczycielskiego. — Ewangelickie seminaryum nauczycielskie w Bydgoszczy wysłało znowu na Sw. Michał 1839. roku 16 do objęcia posad nauczycielskich usposobionych młodzieńców, ewangelickie seminaryum posiłkowe w Fordonie 10, a katolickie seminaryum posiłkowe w Trzemesznie 15. Do kształcenia s ę dalszego już ustanowionych nauczycieli elementarnych zawiązało się w różnych obwodach 10 związków czytelni pod przewodnictwem duchownych dozórców szkolnych, które działalność odbywanych przez ostatnich obrad szkolnych o wiele podwyższają. — Liczba szkół publicznych w tym departamencie prócz dwóch gimnazyów w Bydgoszczy i Trzemesznie i trzech seminaryów, wynosi obecnie 613, t. j. 371 ewangelickich i 222 katolickich, 3 szkoły mieszane i 17 żydowskich, a to przy ludności 140,761 ewangelików i 268,068 katolików (podług obliczenia w 1837. roku). Że w roku 1815. tylko 289 szkół zastano, liczba tychże przeto obecnie przeszło dwa razy tyle wynosi. Niezmiernie jednak wiele jeszcze do czynienia pozostaje, aby zapełnić ogromną przerwę, oddzielającą w téj mierze tutejszą prowincyą od innych prowincyi państwa.

Teatr illiryjski. — Z Syseku z Kroacyi donoszą, że majętni kupcy tamtejsi połączyli się do wystawienia na swój koszt illiryjskiego narodowego teatru. Za nim wystawią tę budowlę, utwory dramatyczne będą tymczasem przedstawiane w wielkiéj sali, a na rozpoczęcie dany będzie dramat pod nazwą: *Juran i Sofia, ili Turci kod Siska; junacka igra a trich cinich.* (Jérzy i Zofija, czyli Turcy w Syseku. Heroiczny dramat we trzech aktach).

SPRZEDAZ KONIECZNA.

Główny Sąd Ziemiański w Bydgoszczy.

Dobra szlacheckie Łęg i połowa Baranowa w Jnowracławskim powiecie położone, ogółem przez Dyrekcyą Ziemstwa na 38,182 Tal. 15 sr. 8 fen. otaxowane, sprzedane bydź mają w terminie na dzień

20. Maja 1840

zrana o godzinie 11téj w sali posiedzeń Sądowych wyznaczonym.

Taxa, wykaz hypoteczny i warunki przejrzane bydź mogą w Registraturze.

Wszyscy zniezanani realni pretendenci wzywają się, ażeby się pod uniknieniem prekluzyi najdaléj w tymże terminie zgłosili. —

Bydgoszcz, dnia 21. Stycznia 1840 r.

Autor puszczonej wśród moich znajomych wieści o bytności méj żony w Poznaniu, a to od Sierpnia r. z., tudzież o znajdowaniu się moim na jakimkolwiek balu maskowym, oprócz kuligów dziecinnych w sąsiedztwie przed może dwudziestu laty; niech raczy wymienić w tém piśmie swoje nazwisko, a to celem zawiadomienia nas kto przoduje w biurze najnikczemniejszych plotek. Ja z méj strony oświadczam, że dusza tego brudnoprozaicznego kompozytora, czy tam kompozytorki musi być czerniejszą, niż sobie wystawiam maskę kominiarza, którego za mnie wziąć miano.

Alfons Białkowski z Pierzchna pod Srzodą. Dnia 15. Lutego 1840.

Ceny targowe w mieście Poznaniu.	Dn. 17. Lutego 1840. r.					
	od			do		
	Tal.	sgr.	fen.	Tal.	sgr.	fen.
Pszenicy szefel	2	—	—	2	2	6
Zyta	—	29	6	1	2	
Jęczmienia dt.	—	22	—	—	24	—
Owsa dt.	—	18	6	—	20	
Tatarki dt.	—	27	6	1	—	—
Grochu dt.	1	—	—	1	5	—
Ziemiaków dt.	—	9	6	—	10	—
Siana cetnar	—	18	—	—	19	6
Słomy kopa	4	20	—	4	25	
Masła garniec	1	17	6	1	22	6
Spirytusu beczka	13	5	—	13	15	—